

BİR BAKIMA

SERVER TANILLI

30 Yıl Sonra Nâzım Hikmet

Önce belleklerinizi tazelemeliyim...

Hatırlayacaksınız: Geçen mayıs ayında, Strasbourg İnsan Bilimleri Üniversitesi'ndeki Türk Etüdlere Enstitüsü, **Nâzım Hikmet**'in şiiri üstüne uluslararası bir kollok düzenlemişti. Türkiye içinden ve dışından konuşmacıların çağrıldığı bu bilimsel toplantı hakkında, başlarken ve bir de bitiminde iki yazı yazmış, okuyucularımı bilgilendirmiştim.

İşte bir haber daha o konuyla ilgili!

Bir karar almıştık o sıralarda: Bu önemli toplantıya sunulan tebliğleri yayımlayacaktık Türkçe'de ve Fransızca'da. O ürünlerin Türkiyeli okuyucuya sunulması yolundaki çalışma, doğrudan doğruya benim sorumluluğum altında sürüyor; pek yakında kitaplaşacak bu. Tebliğlerin Fransızca'da yayımlanması işi ise, şu anda gerçekleşmiş durumda: Ülkemizin sanat ve edebiyat kültürünün uygar dünyaya açılmış pencerelerinden biri olan Paris'teki ANKA dergisi, son çıkan sayısını bu konuya ayırmış ve elimin altında bütün güzelliği ve olgunluğuyla.

Nasıl tatmam okuyucularıma bu haberi vermenin mutluluğunu?

"30 Yıl Sonra Nâzım Hikmet": Sayının adı bu! Okuyuculara hatırlatmak gereksiz olacak belki: Geçen yıl, Nâzım Hikmet'in doğumunun 90. yılıydı; şu bitirmekte olduğumuz yıl ise, ölümünün 30. yılı.

Şiir, edebiyatın zamana en duyarlı alanıdır; akıp giden yıllar önce şiiri eskitir, ya da güzelliğine güzellik katar. Değiştiremezsiniz bu gerçeği ne yapsanız. Ham ervahı kızdırma pahasına da olsa, alınız en yakın bir örneği: Okul programlarında bugün de başta edilen **Yahya Kemal**'in, insan yüzüne çıkarılabilecek on şiiri ya kalmıştır, ya kalmamıştır.

Ölümünün üzerinden de sadece 35 yıl geçmiş durumda!

Ya aramızdan ayrılışı otuzunu doldurmuş Nâzım Hikmet'in şiirinden kalan?

Yukarıda sözünü ettiğim sayıya, *30 Yıl Sonra Nâzım Hikmet'i Yeniden Okumak* adıyla yazdığı -usta işi- bir tanıtma yazısında, ünlü Türkolog **Paul Dumont** bakınız ne diyor: "*Pek önemli bir sorudan sıyrılıp kaçmanın olanağı yok. Baştan başa komünizmin mührünü taşıyan Nâzım Hikmet'in eseri, dünyanın hemen hemen her yerinde Marksist-Leninist ideolojiye karşı indirilen darbelere nasıl oldu da direnebildi? Demir perdenin ötesindeki rejimlerin çoğuyla bir arada, devrimci ütopyanın da yıkılıp gittiğini gören bir yüzyılın sonunda, ne kalmıştır bu eserden? Nâzım Hikmet'in kimi metinleri alabildiğine eskidi elbette. Vaktiyle militanları duygulandırıp sarsan barışçı ve antiemperyalist sloganlar, istenen etkiyi yapmıyor artık; zafer kazanmış proletaryaya düzölmüş kasideler bayatlamış durumda; burjuva düzenine karşı başkaldıran insan kisvesine bürünmüş Ferhat, halk geleneğinde Şirin'in aşkı uğruna dağları delen adam, alabildiğine gülünç halde. Ne var ki Nâzım'ın, bir öğretiyeye körü körüne bağlı bir kimse olarak modası geçmiş de olsa, şair olarak Nâzım, kaidenin üstüne iyiden iyiye oturmuş görünüyor. Dizelerinden yayılan derin gerçekten ve Türk dilini istediği gibi kullanmaktaki ustalığından ileri geliyor bu kuşkusuz. Çoğu kez unutulur hep: Nâzım, kimi başka yazarların yanı sıra, bugünkü Türk edebiyat dilinin yaratıcılarından biri oldu. Ve sonra, gerçeğin hakkını vermek zorundayız: Nâzım'ın karşı çıktığı adaletsizlikler, insanın onuruna yapılan saldırılar, barbarlık eylemleri, bugün de sürüyor; daha güzel bir dünyaya özlemin insanların yüreklerinde sürmesi gibi. Nâzım'ın mesajı, biçiminde eskidi belki; ama özünde, eskisinden de güncel."*

İşte Paul Dumont'un söyledikleri!

Nasıl katılmıyorsunuz dediklerine?

Nâzım Hikmet'in 30. ölüm yılı vesilesiyle düzenlenmiş olan Strasbourg Kolloku'nun bu kez yayımlanmış olan tebliğleri, Fransız okuyucusuna, büyük şairi daha da yakından tanıma fırsatını verecek kuşkusuz; sadece bu da değil, böyle bir sanatçıyı yetiştiren bir ülkenin onurunu da yükseltecek elbette. Nâzım Hikmet, kendi yurdunu tek başına temsil etmeyi sürdürüyor; ama yurdu, daha doğrusu o yurda sahiplik iddiasındaki rejimler, en doğal yurttaşlık hakkını bile yıllarca esirgediler ondan ve bugün de sürdürüyorlar bunu.

Kim, ne zaman silecek alınımızdan bu lekeyi?

ANKA'nın bu sayısının bir özelliği de, **Asım Bezirci**'nin anısına sunulmuş olması; bu sunuş, onun kişiliğinde, bir haziran günü Sivas'ta bağnazlığın ve hoşgörüsüzlüğün ateşe verdiği 33 canın da anısıdır elbette.

Ya bu barbarlığın sürdüğü utancı kim temizleyecek yüzlerimizden?

